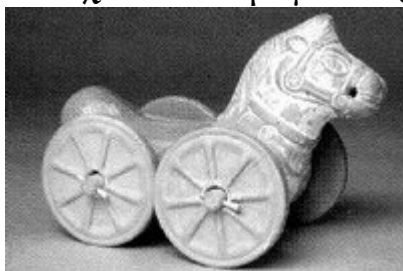

Το παιχνίδι την Αρχαία Ελλάδα

Μέχρι τα επτά του χρόνια το παιδί έμενε στο σπίτι, όπου έπαιζε διάφορα παιχνίδια. Ο Πλάτων κι ο Αριστοτέλης συμβούλευαν τους γονείς να αφήνουν τα παιδιά τους να διασκεδάζουν ελεύθερα με τα παιχνίδια. Οι αγγειογραφίες μας δίνουν αρκετές πληροφορίες για τα παιχνίδια στην αρχαία Αθήνα, πολλά από τα οποία ήταν πήλινα. Ένα από τα πρώτα παιχνίδια που έπαιζαν τα μωρά στην αρχαιότητα

ήταν «η πλαταγή», μια πήλινη κουδουνίστρα, που την έβαζαν στο χέρι του και με τον ήχο που έκαναν τα πετραδάκια που είχε μέσα, το έκαναν να ξεχνιέται και να σταματά τα κλάματα. Αγαπημένο παιχνίδι των μεγαλύτερων σε ηλικία αγοριών ήταν «το

άθουρα», ένα πήλινο αλογάκι πάνω σε ρόδες, που το έσερναν σε όλο το σπίτι. Το παιχνίδι όμως που λαχταρούσαν όλα τα αγόρια ήταν ένα «αμαξάκι με ρόδες». Συνήθως το έσερναν τα αγαπημένα τους σκυλιά κι όταν αυτά κουράζονταν το έσερναν τα παιδιά μόνα τους.

Συνηθισμένο παιχνίδι ήταν «ο τροχός». Το "κύλιντρο" των Λεριών. Άλλο παιχνίδι ήταν «η απόρραξις». Παιζόταν από κορίτσια με τη «σφαίρα», μπάλα από δέρμα ή κομμάτια ύφασμα, ραμμένα και παραγεμισμένα με αλογότριχες, άχυρο ή μαλλί.

Τα αγόρια, πετώντας την μπάλα με τα χέρια, προσπαθούσαν να την περάσουν στο στόμιο ενός αγγείου, κάτι σαν τη σημερινή καλαθοσφαίριση. Ο νικημένος έπρεπε να πάρει στην πλάτη το νικητή. Αυτό ονομαζόταν «εφεδρισμός», η "μπέτσα" των Λεριών. Αγαπημένο παιχνίδι ήταν το «αστραγαλίζεин», δηλαδή τα παιχνίδια με τους αστραγάλους, τα κότσια. Τους αστραγάλους τους μάζευαν από τα πίσω πόδια των κατσικιών ή των αρνιών.

Άλλο συνηθισμένο παιχνίδι ήταν τα «πεντέλιθα», τα σημερινά «πεντόβολα». Τα μεγαλύτερα παιδιά έπαιζαν το «εις ώμιλλαν» (σε άμιλλα).

ΑΠΟΔΙΔΡΑΣΚΙΝΔΡΑ

Ένας παίκτης κλείνει τα μάτια του και οι άλλοι τρέχουν να κρυφτούν σε ορισμένο χρόνο. Ο παίκτης ανοίγει τα μάτια του και ψάχνει να τους βρει. Κάθε φορά που βρίσκει έναν, πρέπει να προλάβει να τρέξει πρώτος στη θέση του. Αλλιώς χάνει.

ΚΟΛΛΑΒΙΖΕΙΝ

Ένας παίκτης στέκεται όρθιος και με το χέρι του σκεπάζει τα μάτια του. Ένας άλλος τον κτυπά και συγχρόνως τον ρωτά με ποιο χέρι τον κτύπησε.

ΑΣΚΩΛΙΑΣΜΟΣ

Παιχνίδι της αρχαιότητας αλλά και σημερινό. Στην αρχαιότητα το παιχνίδι αυτό ήταν ένα είδος ακροβασίας και παιζόταν κατά κύριο λόγο στις γιορτές του Διονύσου: Οι παίκτες ανέβαιναν με το ένα πόδι πάνω σε ένα φουσκωμένο ασκί αλειμμένο με λάδι και ο καθένας φανέρωνε την επιδεξιότητά του στην ισορροπία και στην ευλυγισία. Τις περισσότερες φορές ο παίκτης έπεφτε κάτω, πράγμα που διασκέδαζε τους άλλους παίκτες, οι οποίοι αδιαφορούσαν για το αν θα γελούσαν το ίδιο και οι άλλοι με αυτούς, όταν σε λίγο, που θα ανέβαιναν κι αυτοί στο λαδωμένο ασκί θα πάθαιναν τα ίδια. Το παιχνίδι αυτό παίζεται και σήμερα στην Ήπειρο με την ονομασία <<ασκί>>.

ΓΙΟ-ΓΙΟ

Οι παίκτες σκαλίζουν στο ξύλο δυο δίσκους που ενώνονται στο κέντρο με έναν κυλινδρικό άξονα, πάνω στον οποίο στερεώνουν την αρχή μιας κλωστής την οποία στη συνέχεια τυλίγουν γύρω-γύρω. Το γιο-γιο είναι έτοιμο. Το αφήνουν να πέσει και η κλωστή ξετυλίγεται, ενώ με μια κίνηση του χεριού ξαναμαζεύεται γύρω από τον άξονα. Έπειτα, το αφήνουν πάλι να πέσει και ξανά από την αρχή.

Η ΣΚΑΠΕΡΔΑ

Οι παίκτες καρφώνουν στο χώμα ένα δοκάρι που στο μέσο του έχει μια τρύπα από όπου περνούν ένα σκοινί. Στις δύο άκρες του, δένεται από ένας παίκτης, έτσι ώστε ο ένας να μην κοιτά τον άλλο, και προσπαθούν τραβώντας με δύναμη, να φέρουν ο ένας τον άλλον κοντά στη δοκό. Το παιχνίδι αυτό παίζεται και με ισάριθμους σε κάθε πλευρά παίκτες (διελκυστίνδα).

ΑΣΤΡΑΓΑΛΙΖΕΙΝ

Το αστραγαλίζειν, το παιχνίδι δηλαδή με τους αστράγαλους ή αλλιώς τα κότσια, είναι από τα πιο αγαπημένα, τόσο των αγοριών, όσο και των κοριτσιών. Τους αστράγαλους τους μαζεύουν από τα πίσω πόδια των κατσικιών και των αρνιών. Καμιά φορά αντί για αστράγαλους χρησιμοποιούν πετρούλες ή καρύδια και αμύγδαλα που τους αρέσουν και να τα τρώνε! Τα παιδιά έπαιζαν και τους «αρτιάζειν αστραγάλους», τα μόνα ζυγά. Έκρυβε ο ένας του αστραγάλους στο χέρι του κι ο άλλος προσπαθούσε να μαντέψει αν ο αριθμός των αστραγάλων ήταν μονός ή ζυγός, δηλαδή περιττός ή άρτιος.

ΑΠΟΡΡΑΞΙΣ

Οι παίκτες κτυπούν τη μπάλα με δύναμη στο έδαφος ώστε να αναπηδήσει. Έπειτα την πιάνουν και την ξανακτυπούν. Όποιος παίκτης πετύχει τα πιο πολλά κτυπήματα κερδίζει. Άλλοτε πάλι πετούν τη μπάλα στον τοίχο και πρέπει να την πιάσουν πριν πέσει στο έδαφος. Το παιχνίδι αυτό μπορούν να παίζουν μόνοι τους ή ανά δυο.

ΕΙΣ ΩΜΙΛΛΑΝ

Οι «μεγάλοι» της παρέας έπαιζαν το εις ώμιλλαν, τις ομάδες. Είχαν χαράξει έναν κύκλο στο χώμα και προσπαθούσαν, σημαδεύοντας από ένα ορισμένο σημείο, να στείλουν τον αστράγαλο τους μέσα στον κύκλο. Είχαν ορίσει από πριν ότι ο καθένας είχε δέκα βολές. Ο νικητής σχεδίαζε

το κύκλο, αποφάσιζε τη διάμετρο, καθώς και το σημείο βολής.

Η ΎΓΞ

Ανάμεσα στα παιχνίδια που προτιμούν τα παιδιά, είναι η Ύγξ. Σε ένα ξύλινο συνήθως τροχίσκο ανοίγουν δυο τρύπες, περνούν διπλή κλώστη και αφού την περιστρέψουν, μια τραβούν και μια χαλαρώνουν. Ο ήχος που παράγεται θυμίζει ένα πουλί, την ύγγα, δηλαδή την μυρμηγκοφάγο, από το οποίο πήρε και το όνομα του το παιχνίδι. Λένε μάλιστα πως ανάλογα με τον ήχο μπορούν να κάνουν διάφορες προβλέψεις.

Κάλαμον περιβήναι

Τι παιχνίδια κάναμε με το αμαξάκι αυτό!

Άλλοτε με τη φαντασία μας γινόμασταν ταξιδιώτες και πηγαίναμε σε πόλεις μακρινές και άλλοτε πολεμιστές πάνω στο «άρμα» δίναμε μάχες με φανταστικούς εχθρούς. Πολλές φορές βάζαμε τα αγαπημένα μας σκυλιά να τραβούν και όταν αυτά κουράζονταν ή δεν είχαν όρεξη πια για παιχνίδι, το σέρνανε μόνοι τους. Ο Φίλων, μάλιστα, κρατούσε και ένα ραβδί και φώναζε, όπως οι αμαξάδες στα άλογα, να τρέξουνε πιο γρήγορα. Μια και ακόμα αυτοί δεν είχαν το δικό τους αμαξάκι, συχνά κουβαλούσαν ένα καλάμι και έκαναν πως κάλπαζαν πάνω στο άλογο τους. «Κάλαμον περιβήναι» το ονομάζουμε εμείς αυτό το παιχνίδι. Λένε, μάλιστα, πως ο βασιλιάς της Σπάρτης, Αγησίλαος, διασκεδάζε με τα εγγόνια του καβαλικεύοντας και αυτός ένα καλάμι.

ΤΡΟΧΟΣ

Οι τροχοί είναι συνήθως χάλκινοι και υπάρχουν μεγαλύτεροι και μικρότεροι. Η διάμετρος τους κυμαίνεται ανάμεσα στα 80 και 130 εκατοστά. Ο τροχός δεν είναι όμως μόνο παιχνίδι. Τον χρησιμοποιούσαν και στις παλαιότερες, όπου γυμνάζονταν οι νέοι. Ο Ιπποκράτης μάλιστα, ο φημισμένος γιατρός, στο βιβλίο του «Περί Διαίτης», τον συστήνει σε όσους θέλουν να κρατηθούν σε καλή φυσική κατάσταση.

Συμπεραίνουμε επομένως από τα παραπάνω στοιχεία ότι και σήμερα πολλά από αυτά τα παιχνίδια παίζονται.

Πηγές: egpaid.blogspot.com

www.greeknewsonline.com

www.acrobases.gr

www.bibliopolio.gr

archive.enet.gr
www.salto.gr/www.naftemporiki.gr
www.arxaiologia.gr

Για την επιλογή και τη συγκέντρωση των παραπάνω πληροφοριών εργάστηκαν οι μαθητές: Μπακάλης Παναγιώτης και Δάρμας Τάσος.